

Protestantse
Kerk

Klachtenbehandeling bij misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties

**De interne procedure binnen de
Protestantse Kerk in Nederland**

Inleiding

Deze folder schetst in het kort de interne procedure binnen de Protestantse Kerk in Nederland voor de behandeling van klachten bij misbruik van pastorale relaties en gezagsrelaties. De procedure is af te leiden uit Ordinantie 10 (Ord. 10) en de Generale regeling voor de kerkelijke rechtspraak (GR). De GR besteedt in artikel 15 expliciet aandacht aan de behandeling van zaken van misbruik van pastorale relaties en gezagsrelaties. De volledige, actuele tekst van Ord. 10 en de GR is te vinden op www.protestantsekerk.nl. De tekst in deze folder beperkt zich tot de hoofdlijnen. Soms staat wat meer gedetailleerde informatie in een voetnoot.

Wat wordt verstaan onder (seksueel) misbruik van pastorale relaties en andere gezagsrelaties?

De officiële definitie luidt: 'Het misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een ambt of een dienst staat, een kerkelijke functie vervult of kerkelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een relatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding.' (GR artikel 15) De GR beperkt zich niet tot pastorale relaties, maar geldt voor iedereen die betaald of vrijwillig een functie binnen de kerk heeft en uit dien hoofde een gezagsrelatie heeft met iemand anders. Zij moeten zich onthouden van seksuele gedragingen met degenen die aan hun zorg zijn toevertrouwd. Dat geldt dus voor predikanten en pastoraal medewerkers, maar bijvoorbeeld ook voor ouderlingen, koster en begeleiders van jeugdgroepen.

Het regionale college voor het opzicht

Klachten over misbruik worden behandeld door de regionale colleges voor het opzicht. Deze colleges bestaan ieder uit vijf leden (predikanten en ouderlingen uit de regio), aangevuld met een adviserend lid (jurist en benoemd uit de belijdende leden). In misbruikzaken wordt het college aangevuld met twee deskundigen op het gebied van misbruik van pastorale relaties en gezagsrelaties.⁽¹⁾

Klachten (de GR spreekt van 'bezwaren') over misbruik van pastorale en gezagsrelaties kunnen worden ingediend bij de secretaris van het college voor het opzicht in de regio waar de beschuldigde op het moment van het indienen van de klacht een kerkelijke functie bekleedt.⁽²⁾ Het adres van de secretaris is te vinden in het Jaarboek van de Protestantse Kerk en op te vragen bij de servicedesk van de Protestantse Kerk (adres zie achterkant folder). Als een klacht bij een andere kerkelijke instantie wordt ingediend, is deze verplicht de klacht door te sturen naar het bevoegde college voor het opzicht.

Wie kan klagen?

Een klacht kan worden ingediend door het slachtoffer ('degene die het misbruikt betreft') of diens wettelijk vertegenwoordiger. Daarnaast kunnen klachten worden ingediend door de kerkenraad of het breed moderamen van de classicale vergadering. Ook anderen kunnen zaken aanmelden bij het college; die zaken worden door het college alleen in behandeling genomen als het slachtoffer weet van de klacht en bereid is een verklaring af te leggen. Of als er aanvullende feiten en omstandigheden zijn die aanleiding geven tot een onderzoek.

De procedure: schriftelijke fase

Het college voor het opzicht stuurt degene die een zaak aanbrengt een brief met uitleg over de procedure en vermelding van de termijnen die daarbij doorgaans in acht worden genomen. De kerkelijke procedure kent geen vastgestelde termijnen voor de behandeling door het regionale college; er wordt gesproken over 'onverwijld' en 'zonder vertraging'.

De eerste fase van de procedure verloopt schriftelijk. De klacht wordt doorgestuurd aan de beschuldigde. Deze krijgt een termijn om hier schriftelijk op te reageren. Vervolgens krijgt de klager de gelegenheid om schriftelijk op deze reactie te reageren. Zowel klager als beschuldigde hebben inzage in alle stukken. Ze ontvangen daarvan op verzoek een afschrift.

De procedure: mondelinge behandeling

Vervolgens vindt een mondelinge behandeling plaats: zowel beschuldigde als klager worden door het college gehoord. In beginsel worden klager en beschuldigde in elkaars aanwezigheid door het voltallige college gehoord. De klager kan het college verzoeken om slechts door een van de deskundigen tezamen met een ander lid van het college te worden gehoord; het college beslist hierover. Een verzoek om klager

en beschuldigde afzonderlijk van elkaar te horen wordt in zaken van misbruik altijd gehonoreerd.⁽³⁾ Zowel klager als beschuldigde kunnen zich bij de mondelinge behandeling laten bijstaan door een raadsman of raadvrouw. Dat kan een advocaat zijn, maar ook een vertrouwenspersoon.⁽⁴⁾ Beide partijen kunnen (op eigen kosten) getuigen en/of deskundigen meenemen naar de zitting; deze kunnen door het college worden gehoord.⁽⁵⁾

De beslissing

Het regionale college voor het opzicht beoordeelt of de klacht gegrond is. In de procedure zijn geen bewijsregels neergelegd, maar een klacht zal alleen dan gegrond worden verklaard als aannemelijk is dat er sprake is geweest van misbruik van een pastorale of gezagsrelatie. Daartoe moet bewezen worden dat er sprake was van een pastorale of gezagsrelatie en van grensoverschrijdend gedrag, bijvoorbeeld seksuele gedragingen. Onvrijwilligheid van het seksuele contact hoeft niet te worden aangetoond. Wanneer het college de klacht gegrond acht, kan het een of meer van de volgende maatregelen opleggen:⁽⁶⁾

- terechtwijzing;
- vermaning;
- ernstige vermaning en uitsluiting van deelname aan het avondmaal;
- schorsing voor bepaalde of onbepaalde tijd tot uitoefening van het actief en passief kiesrecht binnen de gemeente;
- ambtelijke vermaning (voor wie een ambt of bediening vervult);
- schorsing voor bepaalde tijd in de vervulling van ambt of bediening of in de uitoefening van door de kerk toegekende bevoegdheden (voor wie een ambt of bediening vervult);
- schorsing voor onbepaalde tijd in de vervulling van ambt of bediening of in de uitoefening van door de kerk toegekende bevoegdheden (voor wie een ambt of bediening vervult);
- ontzetting uit het ambt of de bediening, dan wel ontneming van de door de kerk toegekende bevoegdheden (voor wie een ambt of bediening vervult);
- de uitspraak dat de gemeenschap van de betrokkene met gemeente en kerk verbroken wordt geacht. Deze laatste maatregel kan alleen worden opgelegd als eerder al tuchtrechtelijke maatregelen zijn opgelegd.

Tuchtmaatregelen kunnen alleen worden genomen als ten minste twee derde van het aantal leden van het college voor het opzicht dat de zaak behandelt daarmee instemt. De uitspraak bevat de overwegingen op grond waarvan de beslissing is genomen en wordt binnen dertig dagen gestuurd aan klager en beschuldigde, aan de betreffende kerkenraad⁽⁷⁾ en aan het generale college voor het opzicht.⁽⁸⁾

Beroep bij het generale college voor het opzicht

Zowel klager, beschuldigde, als de betrokken kerkenraad of het betrokken breed moderamen van de classicale vergadering kunnen, als zij het niet eens zijn met de uitspraak, beroep instellen bij het generale college voor het opzicht.⁽⁹⁾ Dit moet binnen dertig dagen na de dag waarop de beslissing werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijs kennis kon worden genomen. Het beroep moet schriftelijk en gemotiveerd worden ingediend.

De behandeling door het generale college verloopt op dezelfde wijze als de behandeling door het regionale college.

Andere procedures

De in deze folder beschreven procedure is een interne, kerkelijke procedure. Slachtoffers kunnen daarnaast gebruik maken van de procedures die het strafrecht en het civiele recht bieden. Zo kan van strafbare feiten⁽¹⁰⁾ aangifte gedaan worden bij de politie en kan via het civiele recht een contactverbod of een schadevergoeding worden gevorderd.

Meer informatie of ondersteuning

Voor meer informatie over of ondersteuning bij het indienen van een klacht over seksueel misbruik kunt u contact opnemen met SMPR, meldpunt seksueel misbruik in de kerk. Vertrouwenspersonen van SMPR kunnen u bijstaan of zo nodig doorverwijzen. Ook heeft SMPR een brochure met meer informatie over hulp na seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties.

Service desk Protestantse Kerk

tel. (030) 880 18 80

e-mail service desk@protestantsekerk.nl

**Protestantse
Kerk**

coördinator Lenny van den Brink-'t Hart

tel. (030) 303 85 90

e-mail lennyvandenbrink@smpr.nl

Postbus 6028, 3503 PA Utrecht

Bezoekadres: J. Haydnlaan 2a, Utrecht

info@smpr.nl

www.smpr.nl

Protestantse Kerk in Nederland

Joseph Haydnlaan 2a

3533 AE Utrecht

Postbus 8504

3503 RM Utrecht

Tekst folder: mr. Margreet de Boer

NOTEN

- 1 Collegen of deskundigen die in het verleden al bij de behandeling van de zaak betrokken zijn geweest, nemen niet aan de behandeling deel maar worden vervangen. Hetzelfde geldt wanneer de collegeleden zelf of hun bloed- of aanverwanten bij de zaak zijn betrokken. Als de klager of de beschuldigde meent dat de onpartijdigheid van het college geschaad wordt door de deelname van een lid of adviseur kan hij of zij het college vragen om het betreffende lid uit te sluiten van de behandeling van de zaak, een zogenaamd wrakingsverzoek (GR artikel 7 lid 4).
- 2 Of, indien de beschuldigde geen kerkelijke functie meer bekleedt, de regio waar de beschuldigde op het moment van indienen van de klacht lid is van een gemeente.
- 3 Als klager en beschuldigde afzonderlijk van elkaar zijn gehoord of als het horen heeft plaatsgevonden door slechts een deel van het college, wordt van de mondelinge behandeling een schriftelijke samenvatting gemaakt die ter kennis van alle betrokkenen wordt gebracht.
- 4 Bijvoorbeeld een vertrouwenspersoon van SMPR.
- 5 Het college beslist of de meegebrachte getuigen en deskundigen worden gehoord; het is daartoe niet verplicht.
- 6 Het regionale college voor het opzicht kan ook al tijdens de behandeling van de zaak de beschuldigde adviseren om zich terughoudend op te stellen ten aanzien van de deelname aan het leven van de betrokken gemeente, of het college kan bepalen dat de beschuldigde voorlopig de vervulling van het ambt of de bediening moet opschorten. Deze tijdelijke maatregelen worden niet beschouwd als maatregelen van tucht. (Ord. 10, artikel 9 lid 3 en 4)
- 7 Het college voor het opzicht kan bepalen dat in het afschrift aan de kerkenraad de naam van klager en/of beschuldigde niet wordt vermeld (GR art 15 lid 12).
- 8 Indien een tuchtmaatregel wordt opgelegd ook nog aan een aantal andere kerkelijke instanties, zie Ord. 10, lid 4.
- 9 Het generale college voor opzicht kan ook op eigen initiatief een uitspraak van een regionaal college onderzoeken, bijvoorbeeld vanuit zijn taak de eenheid van kerkelijke rechtspraak te bewaken.
- 10 In gevallen van seksueel misbruik binnen een pastorale of gezagsrelatie zal het dan veelal gaan om artikel 249 lid 2 van het wetboek van strafrecht, waarin onder meer strafbaar is gesteld het hebben van seksueel contact door iemand werkzaam in de maatschappelijke zorg met een cliënt die aan zijn zorg is toevertrouwd.